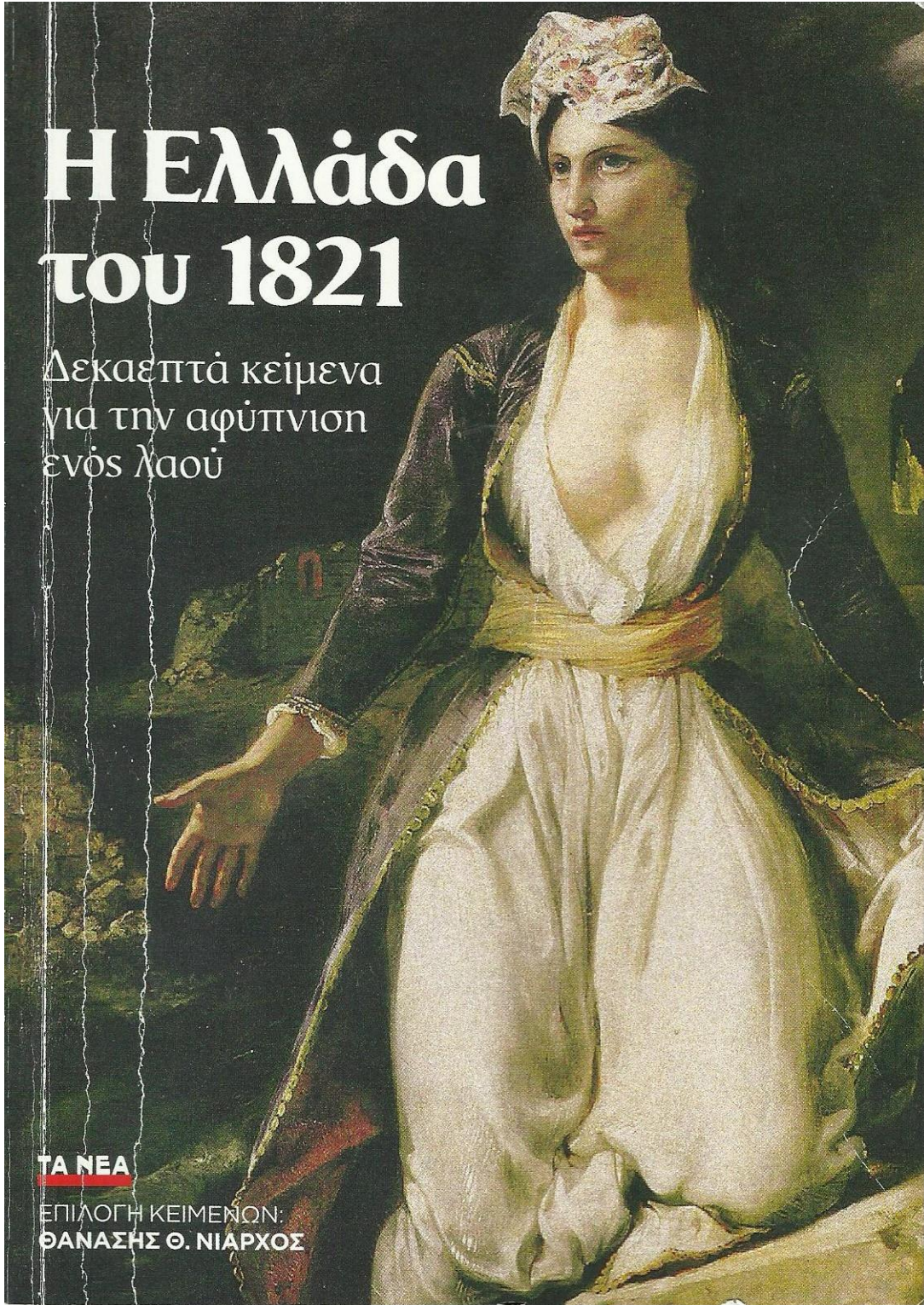

Η Ελλάδα του 1821

Δεκαεπτά κείμενα
για την αφύπνιση
ενός λαού

ΤΑ ΝΕΑ

ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ:
ΘΑΝΑΣΗΣ Θ. ΝΙΑΡΧΟΣ

Offre à Sa Majesté Royale
Monseigneur L. Duc d'Orléans,

par

son très humble
et très obéissant serviteur,

Paris 25 Mars
1826.

Le Lt Col. Jean. Harbaud

MÉMOIRES
SUR LA GRÈCE,

POUR SERVIR À L'HISTOIRE

DE

LA GUERRE DE L'INDÉPENDANCE.

Στοχασμοί γύρω από το '21

Έ

νας Γάλλος ξεκινούσε, στις 18 Ιουλίου του 1821, από τη Μασσαλία. Τ' όνομά του ήταν Maxime Raybaud. Είχε μπει στον γαλλικό στρατό στα τέλη του 1813, κ' έτσι –όπως μας λέει ο ίδιος στα απομνημονεύματά του, που δημοσιεύθηκαν στο Παρίσι, σε δυο τόμους, στο έτος 1824– δεν είχε την ευκαιρία να

παρευρεθεί παρά μόνο στα τελευταία πολεμικά ατυχήματα της Ναπολεοντείου Γαλλίας. Το Δεκέμβριο του 1820 είχε περιληφθεί στον αριθμό των αξιωματικών που τους έπληξε ο περιορισμός των στελεχών του γαλλικού στρατού. Λίγο αργότερα, έφθασαν στ' αυτιά του τα νέα από τη Μολδαβία και τη Βλαχία. Και γράφει: «...αν και υπέφερα από το γεγονός ότι είχα περισσότερα έτη υπηρεσίας παρά μήνες εκστρατείας, περιορίσθηκα ν' αναπέμπω ευχές για ένα λαό καταπιεσμένο και δυστυχισμένο· αλλά έμαθα τότε –και εσκίρτησα– ότι η Ελλάς τινάζει τα δεσμά της». Και έσπευσε ο Γάλλος αξιωματικός που ήταν μόλις εικοσιπέντε ετών να κατευθυνθεί στη Μασσαλία για να βρει τρόπο να φθάσει στην Ελλάδα.

Όταν έφθασε ο Raybaud στη Μασσαλία, είχε σκοπό να κατευθυνθεί στο Λιβόρνο για ν' αναζητήσει εκεί καράβι που θα πήγαινε στην Πελοπόννησο. Αλλά στις 10 Ιουλίου, είδε να μπαίνει στο λιμάνι της Μασσαλίας ένα υδραϊκό μπρίκι. Το μπρίκι αυτό είχε φορτώσει όπλα και πολεμοφόδια στην Ιταλία και επρόκειτο να παραλάβει και άλλα στη Γαλλία. Το είχε ναυλώσει ένας Έλληνας που, αν και ήταν μόλις τριάντα ετών, είχε ήδη αποκτήσει όνομα. Είχε παραλάβει το όνομά του και από άλλους σπουδαίους Έλληνες.

Ο Maxime Raybaud έμαθε ότι ο Έλληνας αυτός –ο Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος– ήταν στη Μασσαλία. Και ζήτησε να παρουσιασθεί ενώπιόν του. «Με δέχθηκε», γράφει ο πρώην αξιωματικός του γαλλικού στρατού, «με την άνετη εκείνη ευγένεια που διακρίνει l'homme du monde, με την ειλικρινή εγκαρδιότητα που έχει τόση γοητεία για όποιον υπήρξε στρατιώτης... Εκφράζεται στη γαλλική με χάρη και ευκολία, και έκτοτε είχα την ευκαιρία να διαπιστώσω ότι υπάρχουν μόνο λίγες γλώσσες, απ' όσες μιλούνται στην Ευρώπη ή στην Ανατολή, που να μην τις κατέχει περίπου στον αυτό βαθμό».

Δεν άργησε να γνωρίσει ο Raybaud τους καπεταναίους. Αλλά τους είδε, βέβαια, με τα μάτια του Αλέξανδρου Μαυροκορδάτου που πλάι του έμεινε, ένα ορισμένο διάστημα χρόνου, ως υπασπιστής και επιτελής. Στις 18 Ιουλίου του '21 (με το νέο ημερολόγιο), απέπλευσε μαζί του από τη Μασσαλία. Στο υδραίικο μπρίκι ήταν ο Raybaud με άλλους τέσσερις συμπατριώτες του. Και οι πέντε Γάλλοι αξιωματικοί βρέθηκαν μαζί, χωρίς να 'χουν συνεννοηθεί μεταξύ τους. Εκτός από το πλήρωμα, οι επιβάτες ήταν ογδόντα' οι πέντε Γάλλοι, μερικοί Ιταλοί από το Πεδεμόντιο, και όλοι οι άλλοι Έλληνες που, όπως γράφει ο Raybaud, «επέστρεψαν στην πατρίδα τους για να την υπηρετήσουν με το θάρρος τους, με τα μπράτσα, καθώς και με τις γνώσεις που είχαν πάει ν' αντλήσουν στη Γαλλία, στη Γερμανία και στην Ιταλία». Και αναφέρει ο Raybaud τα ονόματα του Νικολάου Λουριώτη, του Γεωργίου Πραΐδη, του Γεωργίου Σέκερη, του Σεβαστόπουλου, του Ψύλλα, του Παυλίδη, του Κατινάκη.

Όταν έμαθε, λοιπόν, τα θλιβερά νέα ο Μαυροκορδάτος, αποφάσισε να χρησιμοποιήσει ως πρώτη σκάλα το Μεσολόγγι, χωρίς να ξέρει καν αν είχε επαναστατήσει η πόλη που τάχθηκε να γίνει αργότερα ένα παγκόσμιο σύμβολο. Αφού αγκυροβόλησε, στις 2 Αυγούστου, έστειλε στην πόλη τον Παυλίδη και τον Ψύλλα, με μια βάρκα, για να μάθουν τι γίνεται. Τη νύχτα γύρισαν οι δυο τους και ανάγγειλαν ότι το Μεσολόγγι είχε πραγματοποιήσει αναίμακτη ανταρσία και ότι είχαν φυλακισθεί ο διοικητής και οι τουρκικές οικογένειες που ζούσαν εκεί.

Την άλλη μέρα, αφού ανέβηκαν στο υδραίικο μπρίκι μερικοί πρόκριτοι του Μεσολογγίου, μπήκαν ο Μαυροκορδάτος και όσοι ταξίδεψαν μαζί του σε μικρές βάρκες –στα «μονόξυλα», όπως τα ονόμαζαν– για να διασχίσουν τη λιμνοθάλασσα. Όλοι οι κάτοικοι είχαν βγει στην ακτή να τους υποδεχθούν. Όταν πάτησαν το πόδι τους στη γη, έγιναν δεκτοί με τουφεκίδι –εκρότησαν και μερικά κανόνια– και ακούσθηκε η κραυγή «ζήτω η ελευθερία» που αντήχησε χιλιάδες φορές. Ο Maxime Raybaud παραθέτει στην αφήγησή του τις λέξεις «ζήτω η ελευθερία» στα ελληνικά. Και τις μεταφράζει στα γαλλικά «vive la liberté». Σπεύδει, όμως, να προσθέσει τη φράση: «Ζητώ συγνώμη από τον αναγνώστη για την μετάφραση αυτή που δίνω' είμαι βέβαιος πως θα την είχε μαντεύσει».

Αφού, δοκιμάζοντας πρώτη φορά ο Raybaud την ελληνική φιλοξενία, ήπια πρώτα τον καφέ του και ύστερα έφαγε καλά στο σπίτι που είχε προετοιμασθεί για τους ξένους, αφήκε τον Μαυροκορδάτο –τον άνθρωπο της ημέρας που τ' όνομά του συνδέθηκε, από τότε, στενά με το Μεσολόγγι– ν' ανταλλάξει σκέψεις με όσους είχαν συγκεντρωθεί γύρω του (όλοι, όπως περιγράφει, ονόμαζαν ο ένας τον άλλον «καπιτάνο») και βγήκε, μαζί με τους συμπατριώτες του, να ιδεί την πόλη. Τρία πράγματα του έκαναν εντύπωση: οι ωραίες γυναίκες (έτσι

τουλάχιστον του φάνηκαν, όπως λέει, οι περισσότερες Μεσολογγίτισσες που είχαν βαμμένα κόκκινα τα νύχια τους και χρωματίσει τα χείλη τους με άγουρο αμύγδαλο), πολλές εκκλησίες που το εσωτερικό τους ήταν αρκετά διακοσμημένο, και οι πολλοί καφενέδες στις καλά εφοδιασμένες αγορές. Στους καφενέδες αυτούς μαζεύονταν, όπως γράφει, «οι αργόσχολοι του τόπου που πήγαιναν εκεί να μάθουν ή να φέρουν ή να συζητήσουν τα νέα της ημέρας». Όταν έφθασε, «όλες οι φήμες, καθώς και όλες οι συζητήσεις στρέφονταν γύρω από την πολιορκία που αντιμετώπιζε ο Αλής στο κάστρο του των Ιωαννίνων», λέει σε μια υποσημείωση ο Γάλλος αξιωματικός, προσθέτοντας ότι τα Γιάννενα απέχουν τέσσερις ημερήσιες πορείες από το Μεσολόγγι.